

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 22.08.2005
KOM(2005) 382 slutlig

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN
TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET**

**om beviljande av undantag enligt artikel 19.1 i EG-fördraget,
framlagd enligt artikel 12.4 i direktiv 94/80/EG
om rösträtt och valbarhet i kommunala val**

1. SYFTE MED RAPPORTEN

Rådets direktiv 94/80/EG¹ om närmare bestämmelser för rösträtt och valbarhet vid kommunala val för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare.²

Enligt artikel 12.4 i direktivet skall kommissionen senast den 31 december 1998 och därefter vart sjätte år till Europaparlamentet och rådet överlämna en rapport i vilken den skall kontrollera huruvida undantaget som beviljats de aktuella medlemsstaterna i enlighet med artikel 19.1 i fördraget fortfarande är berättigat och föreslå nödvändiga justeringar.

2. RÖSTRÄTT OCH VALBARHET I KOMMUNALA VAL

Varje unionsmedborgare skall ha rösträtt och vara valbar i kommunala val i den medlemsstat där han eller hon är bosatt, på samma villkor som medborgarna i den staten.³

Detta är en av de rättigheter som följer av det unionsmedborgarskap som infördes 1992 genom Maastrichtfördraget. Den särskilda rätten att delta i politisk verksamhet i den medlemsstat där man är bosatt fastställs i artikel 19 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (nedan kallat "EG-fördraget").

Enligt artikel 19.1 skall varje unionsmedborgare ha rösträtt och vara valbar i kommunala val i den medlemsstat där han eller hon är bosatt, på samma villkor som medborgarna i den staten. Denna rätt får utövas om inte annat följer av de närmare bestämmelser som rådet antar. Dessa bestämmelser kan föreskriva undantag om det är motiverat med hänsyn till särskilda problem i en medlemsstat.

De närmare bestämmelserna om rösträtten och rätten att kandidera i kommunala val fastställdes 1994 i det ovannämnda direktivet. I direktivets artikel 3 sägs att den som på referensdagen

- (a) är unionsmedborgare i den mening som avses i artikel 17 i fördraget,
- (b) inte är medborgare i bosättningsstaten men som uppfyller de villkor för rösträtt och valbarhet som enligt den statens lagstiftning gäller för de egna medborgarna

skall i bosättningsstaten ha rösträtt och vara valbar vid kommunala val i bosättningsstaten i enlighet med detta direktiv.

¹ Rådets direktiv 94/80/EG av den 19 december 1994 om närmare bestämmelser för rösträtt och valbarhet vid kommunala val för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare (EGT L 368, 31.12.1994, s. 38), senast ändrat genom rådets direktiv 96/30/EG av den 13 maj 1996 (EGT L 122, 22.5.1996, s. 14) och anpassat genom anslutningsakten av den 16 april 2003 (EGT L 236, 23.9.2003, s. 334), nedan kallat "direktivet".

² Nedan kallade "utländska unionsmedborgare".

³ Artikel 40 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EGT C 364, 18.12.2000, s. 1).

Direktivet tillåter generellt inte att medlemsstaterna kräver att utländska unionsmedborgare skall ha bott en viss tid i landet innan de får rätt att rösta eller blir valbara, om det inte ställs liknande krav på landets egna medborgare. Utländska unionsmedborgare anses dessutom i sådana fall ha uppfyllt kravet på bosättning en viss tid i bosättningsstaten om de tidigare varit bosatta motsvarande period i någon annan medlemsstat, jfr. artikel 4.1.

3. UNDANTAG ENLIGT ARTIKEL 12 I DIREKTIVET

Direktivet tillåter undantag från de allmänna bestämmelserna. Undantagen måste motiveras av särskilda problem i en medlemsstat. I artikel 12.1 sägs att om antalet unionsmedborgare som uppfyller ålderskravet för rösträtt och som bor i en medlemsstat utan att vara medborgare där den 1 januari 1996 utgör mer än 20 % av det totala antalet unionsmedborgare som uppfyller ålderskravet för rösträtt och som är bosatta i medlemsstaten, får staten trots detta direktiv

- (a) begränsa rösträtten enligt artikel 3 i direktivet till väljare som har varit bosatta i medlemsstaten under en minsta tid vilken inte får överstiga den period för vilken kommunens representativa råd väljs,
- (b) begränsa rätten till valbarhet till personer som är valbara enligt artikel 3 i direktivet och som har varit bosatta i medlemsstaten under en minsta tid vilken inte får vara längre än två gånger så lång som den period för vilken kommunens representativa råd väljs, och
- (c) vidta lämpliga åtgärder med hänsyn till kandidatlistans sammansättning för att särskilt uppmuntra integrationen av unionsmedborgare som är medborgare i en annan medlemsstat.

I artikel 12.2 sägs att Belgien trots bestämmelserna i direktivet får tillämpa bestämmelserna i artikel 12.1 a för ett begränsat antal lokala myndigheter och skall i så fall överlämna en förteckning över dessa minst ett år före de val av lokala myndigheter på vilka landet avser att tillämpa undantaget.

I artikel 12.3 i direktivet sägs att om det i en medlemsstats lagstiftning föreskrivs att medborgare i en annan medlemsstat som är bosatta i den förstnämnda medlemsstaten har rösträtt vid val till det nationella parlamentet på samma villkor som medlemsstatens egna väljare, behöver den förstnämnda medlemsstaten, trots vad som föreskrivs i direktivet, inte tillämpa artiklarna 6-11 på dessa medborgare.

4. TILLÄMPADE UNDANTAG

Luxemburg är den enda medlemsstat som har utnyttjat undantaget enligt artikel 12.1. Luxemburg inskränker utländska unionsmedborgares rösträtt till dem som varit skrivna och bosatta i landet under fem av de sex åren som föregår registreringen.⁴ I

⁴

Artikel 2 i vallagen av den 18 februari 2003.

fråga om valbarheten kräver Luxemburg att utländska unionsmedborgare skall ha varit bosatta minst fem år i landet innan ansökan görs.⁵

Ledamöter i kommunfullmäktige väljs på sex år.⁶ Den minimibosättningsperiod som krävs för rösträtt är alltså kortare än kommunfullmäktiges mandatperiod, och är därför förenlig med direktivet. Detsamma gäller den minimibosättningsperiod som krävs för valbarhet: den är kortare än ”två gånger den period för vilken kommunens representativa råd väljs”.

I fråga om artikel 12.2 har Belgien aldrig anmält några lokala myndigheter på vilka undantaget tillämpas.

5. BEDÖMNING AV OMSTÄNDIGHETERNA FÖR ATT BEVILJA UNDANTAG

De omständigheter som enligt artikel 12.1 krävs för undantaget är att ”antalet unionsmedborgare som uppfyller ålderskravet för rösträtt och som bor i en medlemsstat utan att vara medborgare där utgör mer än 20 % av det totala antalet unionsmedborgare som uppfyller ålderskravet för rösträtt och som är bosatta i medlemsstaten”.

Därför måste det utredas om andelen unionsmedborgare som uppfyller ålderskravet för rösträtt som bor i Luxemburg utan att vara medborgare där utgör mer än 20 % av det totala antalet unionsmedborgare som uppfyller ålderskravet för rösträtt och som är bosatta i Luxemburg.

I artikel 12.4 andra meningen sägs att medlemsstater som utnyttjar möjligheten till undantag enligt punkt 1 skall lämna alla nödvändiga upplysningar om bakgrunden till kommissionen. Kommissionen har uppmanat⁷ de luxemburgska myndigheterna att lämna in de senaste uppgifterna om

- hur många unionsmedborgare som uppfyller ålderskraven för rösträtt som bor i Luxemburg utan att vara medborgare i landet, och
- hur många unionsmedborgare totalt som uppfyller ålderskraven för rösträtt och är bosatta i Luxemburg.

Enligt Luxemburgs uppgifter var 133 831 utländska unionsmedborgare bosatta på landets territorium. Sammanlagt uppfyllde 356 274 unionsmedborgare bosatta i Luxemburg ålderskraven för rösträtt.

Därav följer att andelen utländska unionsmedborgare bosatta i Luxemburg som uppfyllde ålderskraven för rösträtt uppgick till 37,6 % av alla unionsmedborgare som uppfyllde ålderskraven för rösträtt och var bosatta i landet. Andelen är klart högre än direktivets gränsvärde på 20 %.

⁵ Artikel 192 i vallagen av den 18 februari 2003.

⁶ Artikel 186 i vallagen av den 18 februari 2003.

⁷ Skrivelse av den 30 augusti 2004.

I fråga om undantag enligt artikel 19.1 i fördraget och artikel 12.2 i direktivet är situationen i Belgien – som ännu aldrig åberopat undantaget – mycket speciell och den ömtåliga balansen mellan landets enligt konstitutionen tre officiella språk och dess regionala och kommunala förvaltningar kräver särskilda hänsyn. Den situationen är oförändrad.

6. SLUTSATSER

Kommissionen anser att de omständigheter som låg till grund för Luxemburgs undantag enligt artikel 19.1 i fördraget och artikel 12.1 i direktivet fortfarande föreligger och motiverar ett undantag.

Kommissionen anser att de omständigheter som låg till grund för Belgiens undantag enligt artikel 19.1 i fördraget och artikel 12.2 i direktivet fortfarande föreligger och motiverar ett undantag.

Kommissionen anser därför att inga justeringar behövs.